

УКРАЇНСЬКЕ ТЕРІОЛОГІЧНЕ ТОВАРИСТВО (історична довідка)

Ігор ЄМЕЛЬЯНОВ

Інститут зоології НАН України

Організовано в березні 1982 р. як Українське відділення Всесоюзного теріологічного товариства АН СРСР (УО ВТТ) з метою подальшого розвитку і підвищення ефективності координації наукових досліджень в галузі теріології (науки про ссавців), активізації видавничої діяльності, популяризації та пропаганди наукових і практичних досягнень у вивченні ссавців, поліпшення охорони та раціонального використання тваринного світу, оперативного проведення необхідних заходів щодо цього на місцях.

Восени 1991 р. після проголошення незалежності України УО ВТТ реорганізовано в Українське теріологічне товариство при Відділенні загальної біології НАН України і на сьогодні налічує в своєму складі до 200 фахівців. Керівними органами є Рада товариства та її Президія. Голова Президії Ради – академік НАН України *В. О. Топачевський*; заступники голови – д. б. н. *М. Ф. Ковтун*, д. б. н. *І. Г. Ємельянов*, к. б. н. *І. В. Загороднюк*; вчений секретар – к. б. н. *Т. В. Крахмальна*.

Товариство координує наукові дослідження з різних напрямків теріологічної науки, зокрема популяційної біології та екології, екологічної та еволюційної морфології, палеотеріології, систематики і таксономії, при вирішенні проблем внутрішньовидової та міжвидової мінливості, з'ясуванні структури угруповань ссавців та їх ролі в екосистемах, охорони рідкісних і зникаючих видів, раціонального використання окремих груп, важливих для народного господарства, медичної та промислової теріології, паразитології.

Чільне місце в діяльності товариства посідають питання впровадження нових методів досліджень та підвищення методичного рівня наукових робіт, проведення нарад і семінарів з метою обміну досвідом фахівців, координації їх зусиль при вивченні цієї важливої групи тваринного світу. З часу створення в структурі товариства налічувалось чотири секції: екології, морфології, палеотеріології та систематики, мисливських ссавців. У 1989 р. із секції екології було виділено самостійну секцію медичної теріології.

Секція екології концентрує зусилля науковців на вивченні екології окремих видів та груп ссавців, насамперед масових, важливих в практичному відношенні, висуває першочерговими завданнями вивчення популяційної структури видів, закономірностей динаміки чисельності, особливостей пристосувань ссавців до умов існування, підтримання ге-

нетичної, популяційної та видової різноманітності цієї групи хребетних з метою збереження генофонду тваринного світу в умовах антропогенного пресу на природні комплекси. Значна увага приділяється розробці наукових основ обмеження чисельності шкідливих та охорони корисних форм.

Секція морфології координує морфологічні дослідження в Україні. Особлива увага приділяється активізації діяльності фахівців при вивченні еколого-морфологічних адаптацій ссавців, зокрема рідкісних та зникаючих видів, а також видів-акліматизантів. Значне місце належить розробкам, спрямованим на ревізію деяких прийнятих уявлень і постулатів морфології, що гальмують розвиток досліджень у цій галузі науки.

Секція палеотеріології та систематики найважливішим завданням вважає вивчення теріофауни неогену та антропогену Східної Європи. На основі морфо-функціонального аналізу остеологічних залишків уточнюється таксономічний ранг і систематичне положення викопних форм ссавців, родинні зв'язки та філогенія окремих груп, що сприяє побудові їх природних систем. Ці дані є підґрунтям для вирішення питань таксономії і партаксономії сучасних форм, пізнання етапності розвитку фаун, їх стратиграфічної прив'язки, реконструкції палеоландшафтних умов. В останні роки розвиваються дослідження із систематики окремих груп сучасної фауни, зокрема, гризунів і кажанів.

Секція мисливських ссавців об'єднує фахівців-зоологів і практичних працівників, які спеціалізуються на вивченні мисливських тварин фауни України. Завданням секції є сприяння у вирішенні важливих питань відтворення та оптимальної експлуатації диких видів, надання консультативної та науково-методичної допомоги практичним працівникам, залучення їх до участі в наукових форумах, присвячених сучасному стану популяцій мисливських ссавців в Україні, розробці наукових основ збереження фауни для мисливського господарства та її раціонального використання.

Секція медичної теріології включає до свого складу спеціалістів, котрі працюють в регіональних санітарно-епідеміологічних та протичумних станціях Міністерства охорони здоров'я України та займаються дослідженням окремих видів ссавців, що є носіями збудників трансмісивних захворювань і мають епідемічне значення. Основна увага приділяється закономірностям динаміки чисельності популяцій певних груп теріофауни, переважно гризунів, та з'ясуванню їх ролі в виникненні та підтриманні природних осередків туляремії, лептоспірозу та інших небезпечних для людини хвороб.

З часу заснування Українським теріологічним товариством організовано і проведено 13 республіканських та міжнародних нарад, конференцій, шкіл-семінарів, підготовлено і видано низку монографій, збірників, препринтів.

Українське теріологічне товариство НАН України розташоване за адресою: 01601, Київ–30 МСП, вул. Богдана Хмельницького, 15.

(підготовлено для публікації в «Енциклопедії НАН України»)